

RAKKAKIVENTIE, OULU MAISEMASELVITYS 1/3 KARTTA 1:2000

SELITTEET

- Selvitysalueen raja
- Valokuvan ottosuunta
- Soistunut alue
- Louhikko
- Suuri kivi
- Hoidettu katuviheralue

- MAISEMATILAT**
- AVOIN VIHERALUE
- PUOLIAVOIN VIHERALUE
- SULJettu VIHERALUE

- NYKYINEN KÄYTTÖ**
- Metsäpolku
- Metsäleikkikäytössä olevat puolustusvoimien entiset harjoittelukuopat

- ARVOKOHTTEET/ MAISEMAN VAHVUUDET**
- Kookas mänty
- Selänteen lakialue
- Miellyttävä näkymä
- Isovarpuräme VU (VU-EN), vaaraantunut
- Lyhytkorsiräme VU (VU-EN), vaaraantunut
- Mahdollinen viitasammakon elinympäristö
- Tärkeä viheralueverkoston osa, ulkokehä (VILMO 2014)

- ONGELMA-ALUEET/ MAISEMAN HEIKKOUDET**
- Hoitamaton viheralue
- Tarkoitukseton, laaja kivituhkakenttä
- Hiekanottoaikka
- Korkealle perustettu laitetila
- Eroosioluiska
- Epämiellyttävä näkymä

Nykyinen maisema ja käyttö

Selvitysalue sijaitsee Kivikkokankaan kaupunginosassa (47) Oulussa. Alue rajautuu etelässä ja idässä Rakkakiventiehen, lännessä kevyen liikenteen väylään ja pohjoisessa luonnontilaiseen puistoalueeseen. Alueen pohjoispuolelle sijoittuu Rakkakivenpuiston leikkipaikka. Asuinalue on alkanut rakentumaan vuonna 2012. Aluetta on aiemmin käyttänyt puolustusvoimat harjoittelualueena, mistä kertovat maastossa näkyvät kuopat.

Selvitysalueella on vaihtelevia maisematiloja. Laajimmat avoimet alueet ovat alueen eteläosassa, jossa on kivituhkapintainen pysäköintialue. Alueen sisällä on pienialaisia avoimia soistuneita alueita. Pinta-alallisesti laajimmin esiintyy puoliavointa hoidettua talousmetsää. Pohjois- ja länsiosassa on tiheämpää suljettua metsää, pohjoisosan metsät ovat kosteita rämeikköjä. Itäosassa metsä on varttuneempaa, länsireunan puisto on nuorempaa ja sinne sijoittuu louhikkoista aluetta. Siellä täällä on isoja kiviä.

Alueen käytöstä kertovat metsäpolut sekä harjoittelukuoppien yhteyteen rakennetut lasten majarakennelmat. Maasto on osittain kulunut leikkikäytöstä, mutta alueelta löytyy myös laajemmin rikkoutunut alue, hiekanottoaikka. Metsänreunassa on myös pysäköintikentän rakentamisesta aiheutunut eroosioherkkä hiekkaluiska. Maisemallisia vahvuuksia alueella on hyvin hoidettu virkistyskäytössä oleva metsäalue, jossa oli erotettavissa kaksi kookkaampaa mäntyä polun varrella. Puoliavoin kuivahko kangas sijoittuu alueen korkeimmalle kohdalle. Selänne on huomioitu myös aiemmassa maisemaselvityksessä (Plaana Oy ja Näkymä Oy 2006), jossa on suositeltu alueen maisema-arvojen huomioimista. Eroosiovaurioiden lisäksi maiseman heikkouksiin lukeutuvat hoitamattomat alueet kivituhkapintaisen pysäköintialueen ympäristössä. Pysäköintialueen länsiosaan sijoittuu korkealle perustettu laitetila muuntamon yhteydessä.

Kuva 1 Laaja hoitamaton kivituhkapintainen pysäköintialue

Kuva 2 Puoliavoin hoidettu virkistyskäytössä oleva metsä

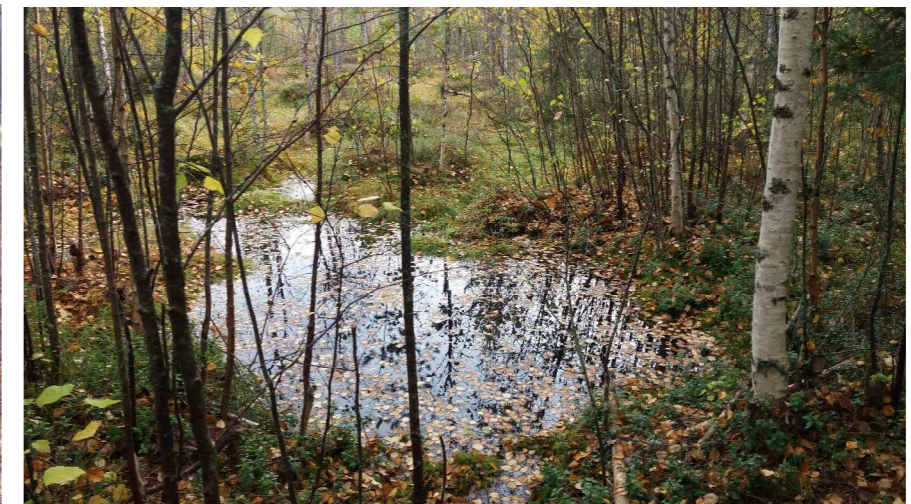
Kuva 3 Soistunut alue

Kuva 4 Metsäpolku louhikkoisella alueella

Kuva 5 Kuoppainen metsänpohja on leikkikäytössä

Kuva 6 Soistuneen alueen eteläosaan on kerääntynyt vettä

Luontoarvot

Selänteen pohjoispuolella metsä vaihtuu tiheämmäksi ja kosteammaksi. Pienialaiset ruohoiset soistumat ovat pullo- ja jokapaikansaraniittyjä (*Carex rostrata* ja *C. nigra*). Alueelle sijoittuu uhanalainen luontotyyppi: isovarpuräme. Isovarpuräme sijoittuu alueen pohjoisosaan ja rajautuu Rakkakivenpuiston leikkipaikalle johtavaan kevyenliikenteenväylään. Isovarpurämeellä kasvaa pääasissa suopursua ja juolukkaa, vähemmän vaivaiskoivua ja hillaa. Varsinaisen selvitysalueen lisäksi rajattiin vaaraantuneet suoalueet laajemmin sekä tarkasteltiin Mustikkakankaanpuiston suoalueet. Selvitysalueen pohjoiskärjessä isovarpurämeen sisään jää avoimempi suoymdistelmätyyppi, lyhytkorsiräme. Rämemättäillä esiintyy ruskorahkasammalta (*Sphagnum fuscum*), variksenmarjaa, kanervaa ja jopa jäkälää. Rämemättäiden välissä on välipintaisia lajeja, kuten tupasluikkaa ja suokukkaa. Luontotyyppi voi olla kuivumassa eli rahkoittumassa. Lyhytkorsirämeet ovat läheisiä kalvakkarämeille. Myös niiden uhanlaisuusluokka on vaarantunut (VU, Etelä-Suomi 2018). Viimeisissä VMI-inventoinneissa kalvakkarämeet on sisällytetty lyhytkorsirämeisiin. Kalvakkarämeet ja lyhytkorsirämeet ovat kumpikin ns. LuTu-luontotyyppisiä. Kalvakkarämeille tunnusomaista kalvakkarahkasammalta (*Sphagnum papillosum*) ei havaittu välipinnan valtalajina, mutta ei oikein mitään muutakaan. Ns. lyhytkorsisuuden osoittajaksi jäi tupasluikka, jota välipinnoilla on runsaasti. Saroja ei juuri ollut havaittavissa; yksi juurtosara (*Carex chordorrhiza*) kuitenkin havaittiin. Luontotyyppiä määritettiin keskustavaikutteinen, oligotrofinen lyhytkorsiräme.

Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus, VILMO-suunnitelmassa, selvitysalueen pohjoispuolinen Rakkakivenpuiston alue kuuluu merkittävään viheralueeseen, ulkokehän viheralueeseen. Paikalla ei ole aiemmin asuttu, joten kasvillisuudessakaan ei ole kulttuurikerrostumia. Vieraslajeja ei havaittu. Direktiivilajeille (viitasammakot, lepakot ja liito-orava) sopivia potentiaalisia lisääntymis- ja levähdysalueita ei ole. Selvitysalueen ulkopuolelle sijoittuu potentiaalinen viitasammakon elinympäristö, mutta havaintoja viitasammakosta ei tehty. Linnusto selvitettiin kartoituslaskennalla kahdella maastokäynnillä. Merkkejä viitasammakoista tutkittiin keväisellä maastokäynnillä. Linnuista havaittiin selvitysalueella todennäköisesti pesivinä pajulintu, peippo, västäräkki, kivitasku ja talitiainen. Lisäksi ensimmäisessä laskennassa keltävästäräkki äänteli rämemännysssä, mutta ei ollut paikalla enää myöhemmin kesällä. Kyseessä on siten todennäköisesti ollut muuttomatokallaan levähtänyt yksilö. Viitasammakoiden esiintymiseen viittaavia havaintoja ei tehty.

Kuvat 7 ja 8 Polun varrella on kaksi muusta puustosta kookkaampaa mäntyä

Kuva 9 Lyhytkorsiräme

Kuva 10 Ruohoisen soistuman lajeja ovat jokapaikansara ja korpikarhunsammal

Kuva 11 Hiekanottoaika

Kuva 12 Isovarpuräme

Kuva 13 Ojitus Rakkakiventien tuntumassa. Lyhytkorsiräme vasemmalla

Maankäytön suositukset

Selvitysalueen vaihtelevat luontotyypit ovat erinomaisia virkistysympäristöjä. Selänteiden lakialueet suositellaan yleisesti jättämään rakentamisen ulkopuolelle. Lakialueella olevat kookkaammat männyt suositellaan säilyttämään.

Alueelle sijoittuu uhanalainen isovarpuräme. Rämeen säilymisen turvaamiseksi alueen kosteusolosuhteiden tulisi pysyä ennallaan, esimerkiksi hulevesiratkaisuilla. Esitetään harkittavaksi, että vaarantuneiden luontotyyppien vesitalous palautetaan ennalleen. Kumpikaan luontotyyppi ei ole romahtanut. Suot ovat kuivuneet hitaasti. Ojitus ei ole ollut välttämätön, koska se kohdistuu puuntuotannolliseen kitumaahan. Lähes luonnontilaiset suoalueet uudella asuinalueella ovat harvinaisia ja myös maisemallisesti arvokkaampia kuin taimikot.

Selvitysalueella ei pesi sellaisia lintulajeja, jotka tulisi erityisesti huomioida suunnittelussa. Havaituista lajeista talitiainen, västäräkki ja kivitasku viihtyvät rakennetussa ympäristössä ja pajulintu ja peippo ovat metsien yleislajeja. Keltävästäräkki on uusimmassa uhanalaisuustarkastelussa nostettu Pohjois-Pohjanmaalla alueellisesti uhanalaisesta elinvoimaiseksi. Pesivää ja läpimuuttavaa linnustoa voidaan huomioida säästämällä mahdollisimman paljon luonnontilaisen kaltaista rämettä, joka tarjoaa linnuille ja myös muulle eläimistöille sekä lisääntymispaikkoja että ravintoa.